

De Trombiculidae (Acari) van de Benelux en de door hen veroorzaakte trombidiose

door

J. E. M. H. VAN BRONSWIJK (biologe) en R. ROBERTI (dermatoloog)
Universiteitskliniek voor huidziekten, Utrecht

Trombiculidae zijn rode tot gele mijten waarvan de nimfen en volwassenen, die onder de naam van fluweelmijten bekend zijn, zich voeden met insecten en insecteneieren in de bodem. De larven (jeukmijten volgens Van der Hammen 1956) hebben voor hun ontwikkeling éénmaal een maaltijd van half verteerd cel- en weefselvocht van een vertebraat nodig. Daartoe bijten zij zich vast in de huid van hun gastheer en zuigen zich in enkele dagen vol.

In tabel 1 zijn de soorten genoemd die tot op heden van de Benelux bekend zijn. Het zijn alle min of meer toevalsvondsten, daar een systematisch onderzoek van de Trombiculidae in dit gebied nog ontbreekt. Sommige larven zijn zeer gespecialiseerd, b.v. *Doloesia synoti* die alleen in de neusholten van vleermuizen gevonden wordt, andere worden op de huiden van een groot aantal gastheren gevonden (b.v. *Neotrombicula autumnalis* op zowel muizen en vogels als reptielen). Op de gastheer heeft laatstgenoemde soort een duidelijke voorkeurslokalisatie. Wanneer er weinig exemplaren aanwezig zijn, zien we die dicht opeen gepakt in de oren en rond anus en genitalia van onze muizen. In het topseizoen zijn de larven over het gehele lichaam verdeeld. Bij de mens blijkt een voorkeur te bestaan voor plaatsen waar de kleding knelt (broekriem, oksels, sokkenranden enz.). Zijn er echter veel mijten aanwezig dan kunnen deze zich, net als bij de muizen, over het gehele lichaam verdelen. De uitscheidingen van hun speekselklieren en de reactie van ons lichaam erop veroorzaken na enkele uren jeuken-de enigszins verheven plekjes. Wanneer men kijkt voordat men krabt, kan men de

Tabel 1. De tot op heden bekende Trombiculidae van de Benelux met hun gastheren.

soort	gastheer van de larve	referentie
<i>Cheladonta costulata</i> (Willman 1952)	<i>Microtus arvalis</i> <i>Microtus agrestis</i>	Cooreman 1953 Cooreman 1953
<i>Doloesia synoti</i> Oudemans 1910	<i>Leuconoe dasyncneme</i> <i>Plecotus auritus</i>	Yunker & Brennen 1962 Yunker & Brennen 1962
<i>Leptotrombidium formicarum</i> (Berlese 1910)	?	Wharton & Fuller 1952
<i>Leptotrombidium muscae</i> (Oudemans 1906)	<i>Leuconoe dasyncneme</i> <i>Pipistrellus pipistrellus</i> <i>Vespertilio serotinus</i> <i>Plecotus auritus</i>	Fuller 1952 Fuller 1952 Fuller 1952 Fuller 1952
<i>Leptotrombidium rassicum</i> (Oudemans 1902)	<i>Myotis myotis</i>	Fuller 1952
<i>Neotrombicula autumnalis</i> (Shaw 1790)	<i>Talpa europaea</i> <i>Parus major</i> <i>Mustella nivalis</i> <i>Neomys fodiens</i> <i>Microtus arvalis</i> <i>Microtus agrestis</i> <i>Homo sapiens</i>	Fuller 1952 Fuller 1952 Fuller 1952 Fuller 1952 Cooreman 1953 Cooreman 1953 Wharton & Fuller 1952

0,2—0,3 mm grote oranje mijt in het midden van het plekje zien. De plekjes verdwijnen meestal na enkele dagen. Zeer gevoelige individuen kunnen uitgebreide roodheid, urticae, papels, blaasjes en krabeffekten (door de hevige jeuk geïnduceerd) te zien geven. Soms treden algemene malaise verschijnselen op met o.a. lymfklierzwellingen. Herhaald contact resulteert wel eens in immuniteit (Rook, Wilkinson & Ebling 1968). In onze streken komen de larven van *Neotrombicula autumnalis* het meest voor in juli, augustus en september (Kepka 1965).

Kort geleden hebben wij een begin gemaakt met een inventarisatie van Trombiculidae larven en trombidiose haarden in de Benelux, alsmede met een studie van biologie en ecologie van onze jeuk- en fluweelmijten. In dat kader zijn alle vondsten (zowel op zoogdieren, vogels, reptielen of amfibieën verzamelde larven als informatie over plaatselijke epidemieën) bij ons welkom. Wellicht is het ons dan mogelijk over enige tijd een uitgebreider rapport in dit tijdschrift te plaatsen.

Referenties

- Cooreman, J., 1953. *Euschöngastia costulata* Willman, en Belgique (Acari, Trombiculidae). *Bull. Ann. Soc. ent. Belg.* 89 (5/6): 1953.
- Fuller, H. S., 1952. The mite larvae of the family Trombiculidae in the Oudemans collection: taxonomy and medical importance. *Zool. Verh., Leiden* 18. 261 blz.
- Hammen, L. van der, 1956. Scrub typhus en scrub itch, in het bijzonder in Nieuw-Guinea. *Zool. Bijdr.* 2. 55 blz.
- Kepka, O., 1965. Die Herbstmilbe (*Neotrombicula autumnalis*). *Angew. Parasit.* 6 (4), Beilage 13 blz.
- Rook, A., D. S. Wilkinson & F. J. G. Ebling, 1968. Textbook of Dermatology. Oxford, London, Edinburgh, Melbourne (Blackwell Scientific Publications).
- Wharton, G. W. & H. S. Fuller, 1952. A manual of chiggers. Washington (Entomological Society), 185 blz.
- Yunker, C. E. & J. M. Brenan, 1962. Endoparasitic chiggers. II. Rediscovery of *Doliosis synoti* Oudemans 1910, with descriptions of a new sub-genus and two new species (Acarina: Trombiculidae). *Acarologia* 4 (4): 571—576.

INSEKTEN VAN HET VLOT BIJ KWADIJK. Van de Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie, afdeling Purmerend, ontving ik een exemplaar van het 25 pagina's tellende verslag van de inventarisatie van het Kwadijkervlot, uitgevoerd in 1972 en 1973. Naast de planten en vogels is ook veel aandacht besteed aan de insektenfauna van dit verlandingsveen. De uitstekende door de N.J.N. uitgegeven determinatietabellen zijn een sterke stimulans voor zulk werk. Vooral de zweefvliegen (32 soorten) en loopkevers (35 soorten) werden intensief verzameld en er zijn natuurlijk diverse interessante vangsten bij van soorten die op zo'n betrekkelijk klein terrein midden in het polderland niet verwacht zouden worden. Verder worden nog zes soorten Odonata genoemd, zeven soorten wapenvliegen (Stratiomyidae,) elf soorten dagvlinders (opvallend is alleen hier het voorkomen van *Aphantopus hyperantus* L.), vier soorten hommels, drie soorten waterkevers en vier soorten waterwantsen.

Overigens ondervindt het terrein helaas wel de nadelige gevolgen van de sterke uitbreiding van Purmerend en Kwadijk. Als de N.J.N. niet de helpende hand er naar zou uitsteken, zou het al heel gauw een ruïne zijn, niettegenstaande de zorgen van het Staatsbosbeheer.

Het verslag is in de bibliotheek van de N.E.V. gedeponneerd, zodat belangstellende faunisten het altijd kunnen raadplegen. — Lpk.

GEVRAAGD. Wie kan mij helpen aan Ent. Ber. 32, nr. 3 (1 maart 1972), eventueel tegen betaling?

P. Zonderwijk, Hullenberglaan 6, Bennekom.